

Αλτσίντε ντε Γκάσπερι: εμπνευσμένος διαμεσολαβητής υπέρ της δημοκρατίας και της ελευθερίας στην Ευρώπη

Από το 1945 μέχρι το 1953, με την ιδιότητα του πρωθυπουργού και του υπουργού των Εξωτερικών, ο Αλτσίντε ντε Γκάσπερι χάραξε την πορεία και το πεπρωμένο της Ιταλίας τα μεταπολεμικά χρόνια.

Γεννήθηκε στην περιοχή του Τρεντίνο-Άλτο Άντιτζε (Νότιο Τυρόλο), που έως το 1918 ανήκε στην Αυστρία. Όπως και άλλοι διαπρεπείς πολιτικοί ηγέτες της γενιάς του, ο Αλτσίντε ντε Γκάσπερι ήταν ένθερμος υποστηρικτής της ευρωπαϊκής ενότητας. Οι εμπειρίες του από το φασιστικό καθεστώς και τον πόλεμο –φυλακίστηκε από το 1927 έως το 1929 προτού βρει άσυλο στο Βατικανό– τον έκαναν να πεισθεί ότι μόνο μια ενωμένη Ευρώπη μπορούσε να αποτρέψει την επανεμφάνισή τους.

Αλτσίντε ντε Γκάσπερι 1881 - 1954

Ανέλαβε επανειλημμένα πρωτοβουλίες για την ένωση της Δυτικής Ευρώπης και εργάστηκε για την υλοποίηση του σχεδίου Μάρσαλ και για τη σύσφιξη των οικονομικών σχέσεων με τις ευρωπαϊκές χώρες, ιδίως με τη Γαλλία. Επιπλέον, υποστήριξε το σχέδιο Σουμάν για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και συνέβαλε στην ανάπτυξη της ιδέας της κοινής ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής.

Νεανικά χρόνια

Ο Αλτσίντε ντε Γκάσπερι γεννήθηκε στις 3 Απριλίου 1881. Ο πατέρας του ήταν αστυνομικός με περιορισμένα οικονομικά μέσα. Μεγάλωσε στο Τρέντο, που την εποχή εκείνη ήταν μια από τις ιταλόφωνες περιοχές της μεγάλης, πολυεθνικής και πολυπολιτισμικής Αυστροουγγρικής Αυτοκρατορίας. Καθώς δεν μπορούσε να σπουδάσει με υποτροφία σε ιταλικά Πανεπιστήμια, το 1900 πήγε στη Βιέννη για σπουδές φιλολογίας. Εκεί συμμετείχε ενεργά στο καθολικό φοιτητικό κίνημα. Στα φοιτητικά του χρόνια καλλιέργησε τις διαμεσολαβητικές ικανότητες που διέθετε και έμελλε να χρησιμοποιήσει με τόση επιτυχία στη διάρκεια της πολιτικής του σταδιοδρομίας. Κατανοούσε απόλυτα, λόγου χάρη, ότι η εξεύρεση λύσης στο πρόβλημα ήταν πιο σημαντική από τη μνησικακία και πίστευε στη σημασία της ουσίας και όχι των τύπων. Με την ολοκλήρωση των σπουδών του το 1905, επέστρεψε στο Τρεντίνο και έγινε συντάκτης της εφημερίδας La Voce Cattolica. Την ίδια εποχή ξεκίνησε και η πολιτική του δράση στην Unione Politica Popolare del Trentino. Το 1911 εξελέγη αντιπρόσωπος

του Τρεντίνο στην αυστριακή Βουλή των Αντιπροσώπων. Από τη θέση αυτή αγωνίστηκε για τα δικαιώματα της ιταλικής μειονότητας.

Η εμπειρία του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και το «Idee Ricostruttive»

Ο ντε Γκάσπερι τήρησε πολιτικά ουδέτερη στάση στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, αν και έβλεπε με συμπάθεια τις προσπάθειες του Βατικανού για τον τερματισμό του πολέμου. Με τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου το 1918, η γενέτειρά του ντε Γκάσπερι πέρασε στην Ιταλία. Ένα χρόνο αργότερα, ο ντε Γκάσπερι ίδρυσε μαζί με άλλους το Ιταλικό Λαϊκό Κόμμα (Partito Popolare Italiano – PPI), με το οποίο εξελέγη βουλευτής το 1921. Η ενίσχυση των φασιστικών δυνάμεων στην ιταλική κυβέρνηση υπό την ηγεσία του Μουσολίνι είχε ως αποτέλεσμα την αποκάλυπτη χρήση βίας σε βάρος των μελών του Λαϊκού Κόμματος και τον εκφοβισμό τους. Το 1926 το

Λαϊκό Κόμμα κηρύχθηκε εκτός νόμου και διαλύθηκε. Ο ντε Γκάζπερι συνελήφθη το 1927 και καταδικάστηκε σε φυλάκιση τεσσάρων ετών. Με τη βοήθεια του Βατικανού αφέθηκε ελεύθερος μετά από κράτηση 18 μηνών. Βρήκε άσυλο εντός των τειχών του Βατικανού, όπου εργάστηκε ως βιβλιοθηκονόμος επί 14 χρόνια. Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου έγραψε το *Idee ricostruttive* (Ιδέες για την ανασυγκρότηση), που έμελλε να γίνει το μανιφέστο του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος, το οποίο ιδρύθηκε σε μυστική συνάντηση το 1943. Μετά την πτώση του φασιστικού καθεστώτος, ο ντε Γκάζπερι ανέλαβε την ηγεσία του κόμματος και διετέλεσε πρωθυπουργός οκτώ διαδοχικών κυβερνήσεων από το 1945 έως το 1953. Έως σήμερα εξακολουθεί να είναι ο μακροβιότερος πρωθυπουργός στην ιστορία της ιταλικής δημοκρατίας.

Συμβολή στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση

Στη διάρκεια της λεγόμενης «εποχής ντε Γκάζπερι» έγινε η ανασυγκρότηση της Ιταλίας, ψηφίστηκε δημοκρατικό Σύνταγμα, εδραιώθηκε η δημοκρατία στο εσωτερικό της χώρας και έγιναν τα πρώτα βήματα προς την ανασυγκρότηση της οικονομίας. Ο ντε Γκάζπερι υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής της διεθνούς συνεργασίας. Ως κατ' εξοχήν υπεύθυνος για τη μεταπολεμική ανασυγκρότηση της Ιταλίας, πίστευε ακράδαντα στην ανάγκη η χώρα να αποκαταστήσει τον ρόλο της στο διεθνές προσκήνιο. Έτσι, εργάστηκε για την ίδρυση του Συμβουλίου της Ευρώπης και έπεισε την Ιταλία να συμμετάσχει στο αμερικανικό σχέδιο Μάρσαλ και να γίνει μέλος του NATO. Συνεργάστηκε στενά με τις ΗΠΑ σε μια εποχή κατά την οποία η Ιταλία είχε ένα από τα μεγαλύτερα κομμουνιστικά κόμματα στη Δυτική Ευρώπη.

Δημοκρατία, συναίνεση και ελευθερία

Ο ντε Γκάζπερι θεωρούσε ότι ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος δίδαξε σε όλους τους Ευρωπαίους ότι «το μέλλον δεν θα οικοδομηθεί με τη βία ούτε με κατακτητικές βλέψεις, αλλά με την υπομονετική εφαρμογή δημοκρατικών μεθόδων, το εποικοδομητικό πνεύμα της συναίνεσης και τον σεβασμό της ελευθερίας». Αυτά δήλωσε κατά την παραλαβή του βραβείου «Καρλομάγνος» για την προσήλωσή του στην ευρωπαϊκή ιδέα το 1952. Το όραμά του ερμηνεύει και την ταχεία ανταπόκρισή του στην έκκληση του Ρομπέρ Σουμάν για μια ενωμένη Ευρώπη στις 9 Μαΐου 1950, η οποία είχε ως αποτέλεσμα

την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) έναν χρόνο αργότερα. Ο ντε Γκάζπερι ανέλαβε πρώτος την προεδρεία της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης της ΕΚΑΧ το 1954. Ήταν επίσης υπερασπιστής και υπέρμαχος της κοινής ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής, παρότι το σχέδιο αυτό δεν υλοποιήθηκε τελικά.

Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

Σε αυτά τα πρώτα βήματα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, ο ντε Γκάζπερι ανέλαβε τον ρόλο του διαμεσολαβητή μεταξύ Γερμανίας και Γαλλίας, δύο χωρών που πολεμούσαν μεταξύ τους επί σχεδόν έναν αιώνα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του λειτούργησε ως πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Παρότι δεν πρόλαβε να δει τη γέννησή της –πέθανε τον Αύγουστο του 1954– ο ρόλος του αναγνωρίστηκε ευρέως κατά την υπογραφή των Συνθηκών της Ρώμης το 1957.

Οι καταβολές του, το γεγονός ότι υπήρξε μέλος μειονότητας, η εμπειρία του από τους πολέμους και από το φασιστικό καθεστώς έκαναν τον Αλτσίντε ντε Γκάζπερι να συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα της ευρωπαϊκής ενότητας για να επουλωθούν οι πληγές των δύο Παγκοσμίων Πολέμων και να αποτραπούν δια παντός οι φρικαλεότητες του παρελθόντος. Αντλούσε δύναμη από ένα ξεκάθαρο όραμα για μια Ένωση της Ευρώπης η οποία δεν θα υποκαθιστούσε τα κράτη, αλλά θα τους επέτρεπε να λειτουργούν συμπληρωματικά μεταξύ τους.

Ο ντε Γκάζπερι ανταλλάσσει χειραψία με τον Γερμανό Καγκελάριο Κόνραντ Αντενάουερ το 1953 στη Ρώμη.